

2025/2587

16.12.2025

DECYZJA RADY (WPZiB) 2025/2587

z dnia 15 grudnia 2025 r.

w sprawie wsparcia Centrum Kontroli Broni Strzeleckiej i Lekkiej dla Europy Wschodniej i Południowo-Wschodniej (SEESAC) w realizacji regionalnego planu działania w sprawie zwalczania nielegalnego handlu bronią na Bałkanach Zachodnich oraz wsparcia działań w zakresie rozbrojenia i kontroli zbrojeń w Europie Wschodniej i Południowo-Wschodniej

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 28 ust. 1 i art. 31 ust. 1,

uwzględniając wniosek Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W dniu 19 listopada 2018 r. Rada przyjęła strategię UE na rzecz zwalczania nielegalnej broni palnej, broni strzeleckiej i lekkiej oraz amunicji do tych rodzajów broni, zatytułowaną „Zabezpieczenie broni, ochrona obywateli” (zwaną dalej „strategią UE dotyczącą BSiL”), w której określono wytyczne dotyczące działań Unii w dziedzinie broni palnej, broni strzeleckiej i lekkiej (BSiL). W strategii UE dotyczącej BSiL stwierdzono, że Unia przywiązuje szczególną wagę do współpracy regionalnej jako skutecznego środka kontroli broni strzeleckiej. W strategii UE dotyczącej BSiL wskazuje się na Bałkany Zachodnie jako region, w przypadku którego udzielanie wsparcia jest priorytetem.
- (2) W dniu 17 maja 2018 r. na szczycie UE–Bałkany Zachodnie w Sofii unijni przywódcy uzgodnili deklarację z Sofii, do której przyłączyli się partnerzy z Bałkanów Zachodnich i która obejmuje zobowiązanie do znaczącego zwiększenia współpracy operacyjnej w walce z międzynarodową przestępczością zorganizowaną w priorytetowych dziedzinach, takich jak broń palna, narkotyki, przemyt migrantów i handel ludźmi.
- (3) Region Bałkanów Zachodnich pozostaje jednym z głównych źródeł nielegalnego handlu bronią sprowadzaną do Unii.
- (4) W dniu 10 lipca 2018 r. Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej było gospodarzem piątego szczytu poświęconego Bałkanom Zachodnim zorganizowanego w Londynie, na którym przyjęto Regionalny plan działania na rzecz trwałego rozwiązania kwestii nielegalnego posiadania i niewłaściwego wykorzystywania BSiL i broni palnej oraz amunicji do nich, a także nielegalnego handlu taką bronią i amunicją na Bałkanach Zachodnich do 2024 r. (zwany dalej „planem działania”).
- (5) Od tego czasu plan działania został zaktualizowany i przedłużony do 2030 r.
- (6) Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ) w Agendzie na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, przyjętej w dniu 25 września 2015 r., stwierdziła, że nie jest możliwe osiągnięcie zrównoważonego rozwoju bez pokoju i bezpieczeństwa oraz że nielegalne przepływy broni są jednym z czynników prowadzących do przemocy, braku bezpieczeństwa i niesprawiedliwości.
- (7) Na czwartej konferencji przeglądowej dotyczącej realizacji Programu działania ONZ na rzecz zapobiegania nielegalnemu handlowi bronią strzelecką i lekką, zwalczania i eliminowania go we wszystkich aspektach, która odbyła się w czerwcu 2024 r. w Nowym Jorku, państwa członkowskie ONZ potwierdziły znaczenie wzmocnienia współpracy regionalnej i subregionalnej poprzez poprawę koordynacji, konsultacji, wymiany informacji i współpracy operacyjnej, stosownie do przypadku, z odpowiednimi organizacjami regionalnymi i subregionalnymi, mechanizmami, planami działania i innymi inicjatywami, a także organami ścigania, organami kontroli granicznej oraz organami wydającymi zezwolenia na wywóz i przywóz.
- (8) Cele planu działania uzgodnione przez partnerów z Bałkanów Zachodnich są spójne z wysiłkami podejmowanymi w ramach Unii i ONZ w zakresie zwalczania nielegalnego gromadzenia BSiL i amunicji do tych rodzajów broni oraz handlu nimi. Unia powinna zatem wspierać Bałkany Zachodnie w realizacji planu działania.
- (9) Unia wcześniej wspierała realizację planu działania za pomocą decyzji Rady (WPZiB) 2018/1788 ⁽¹⁾ i (WPZiB) 2022/2321 ⁽²⁾.

⁽¹⁾ Decyzja Rady (WPZiB) 2018/1788 z dnia 19 listopada 2018 r. w sprawie wsparcia Centrum Kontroli Broni Strzeleckiej i Lekkiej dla Europy Wschodniej i Południowo-Wschodniej (SEESAC) w realizacji regionalnego planu działania w sprawie zwalczania nielegalnego handlu bronią na Bałkanach Zachodnich (Dz.U. L 293 z 20.11.2018, s. 11, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2018/1788/oj>).

⁽²⁾ Decyzja Rady (WPZiB) 2022/2321 z dnia 25 listopada 2022 r. w sprawie wsparcia Centrum Kontroli Broni Strzeleckiej i Lekkiej dla Europy Wschodniej i Południowo-Wschodniej (SEESAC) w realizacji regionalnego planu działania w sprawie zwalczania nielegalnego handlu bronią na Bałkanach Zachodnich oraz wsparcia działań w zakresie rozbrojenia i kontroli zbrojeń w Europie Południowo-Wschodniej i Wschodniej (Dz.U. L 307 z 28.11.2022, s. 149, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2022/2321/oj>).

- (10) Centrum Kontroli Broni Strzeleckiej i Lekkiej dla Europy Wschodniej i Południowo-Wschodniej (SEESAC) zostało utworzone w Belgradzie w 2002 r. i funkcjonuje na podstawie wspólnego mandatu Programu ONZ ds. Rozwoju (UNDP) i Rady Współpracy Regionalnej. SEESAC, które zastąpiło pakt stabilizacji dla Europy Południowo-Wschodniej, pomaga krajowym i regionalnym zainteresowanym stronom kontrolować i ograniczać rozprzestrzenianie i niewłaściwe wykorzystywanie BSiL i amunicji, przyczyniając się tym samym do większej stabilności, bezpieczeństwa i rozwoju Europy Wschodniej i Południowo-Wschodniej. SEESAC kładzie szczególny nacisk na rozwijanie projektów regionalnych służących rozwiązywaniu problemu transgranicznych przepływów broni.
- (11) Ze względu na jego udokumentowane doświadczenie i sieć kontaktów, sprawdzoną jakość jego pracy i jego koordynującą rolę w przygotowywaniu planu działania Unia uważa SEESAC za preferowanego partnera w zakresie realizacji planu działania na Bałkanach Zachodnich.
- (12) Ponadto w ramach działania Unii należy zapewnić wsparcie w zakresie przeciwdziałania nielegalnemu handlowi bronią w Republice Mołdawii i w Ukrainie, państwach, które borykają się z podobnymi problemami dotyczącymi kontroli BSiL. Powinno to odbywać się w drodze transferu wiedzy i zdobytych doświadczeń oraz optymalnych rozwiązań wypracowanych na Bałkanach Zachodnich od 2001 r.,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

1. Unia wspiera partnerów na Bałkanach Zachodnich w realizacji Regionalnego planu działania na rzecz trwałego rozwiązania kwestii nielegalnego posiadania i niewłaściwego wykorzystywania BSiL i broni palnej oraz amunicji do nich, a także nielegalnego handlu taką bronią i amunicją na Bałkanach Zachodnich.
2. Nowy etap unijnego wsparcia wykorzystuje osiągnięcia w ramach decyzji (WPZiB) 2018/1788 i (WPZiB) 2022/2321 oraz projektu intensyfikacji zwalczania nielegalnego posiadania i niewłaściwego wykorzystywania broni palnej, broni strzeleckiej i lekkiej (BSiL), a także nielegalnego handlu taką bronią na Bałkanach Zachodnich finansowanego w ramach Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (IPA/2021/425-067), wszystkie realizowane przez SEESAC.
3. Nowy etap unijnego wsparcia realizuje się w uzupełnieniu do decyzji Rady (WPZiB) 2024/3006^(?).

Artykuł 2

1. Nacisk kładzie się na cztery główne obszary, przy utrzymaniu całościowego podejścia do radzenia sobie z zagrożeniem, jakie stwarza BSiL w regionie.
2. Te główne obszary dotyczą poziomów strategicznych i politycznych, a także aspektów operacyjnych, zatem bezpośrednio wspierają wszystkie poziomy kontroli BSiL, z naciskiem na:
 - koordynację podejścia regionalnego i na monitorowanie realizacji planu działania,
 - poprawę wymiany wiedzy i współpracę międzyregionalną w zakresie kontroli BSiL,
 - wzmacnianie zdolności organów ścigania w Mołdawii i Ukrainie w zakresie zwalczania nielegalnego posiadania, niewłaściwego wykorzystywania i nielegalnego handlu BSiL,
 - wzmacnianie zdolności organów ścigania i organów celnych na Bałkanach Zachodnich w zakresie zwalczania nielegalnego handlu BSiL.
3. Zakres geograficzny działania obejmuje Bałkany Zachodnie, a bezpośredni beneficjenci to Albania, Bośnia i Hercegowina, Kosowo*, Czarnogóra, Serbia i Macedonia Północna. W uzupełnieniu do celów określonych w ust. 1, w ramach działania zapewnia się wsparcie Republice Mołdawii i Ukrainie.
4. Szczegółowy opis działania znajduje się w załączniku do niniejszej decyzji.

(?) Decyzja Rady (WPZiB) 2024/3006 z dnia 2 grudnia 2024 r. wspierająca działania SEESAC w zakresie rozbrojenia i kontroli zbrojeń w Europie Południowo-Wschodniej w ramach strategii UE w zakresie zwalczania nielegalnego gromadzenia broni strzeleckiej i lekkiej i amunicji do tych rodzajów broni oraz handlu nimi (Dz.U. L, 2024/3006, 3.12.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2024/3006/oj>).

* Użycie tej nazwy nie wpływa na stanowiska w sprawie statusu Kosowa i jest zgodne z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ 1244/1999 oraz z opinią Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Deklaracji niepodległości Kosowa.

Artykuł 3

1. Za wykonanie niniejszej decyzji odpowiada Wysoki Przedstawiciel Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa (zwany dalej „Wysokim Przedstawicielem”).
2. Techniczną realizację działania, o którym mowa w art. 1 ust. 1, prowadzi SEESAC, w razie potrzeby w koordynacji z podmiotem kierującym działaniem dotyczące broni palnej w ramach europejskiej multidyscyplinarnej platformy przeciwko zagrożeniom przestępstwami (EMPACT).
3. SEESAC wykonuje swoje zadania pod kierownictwem Wysokiego Przedstawiciela. W tym celu Wysoki Przedstawiciel dokonuje niezbędnych ustaleń z UNDP, który działa w imieniu SEESAC.

Artykuł 4

1. Finansowa kwota odniesienia na realizację finansowanego przez Unię projektu, o którym mowa w art. 1 ust. 1, wynosi 3 499 363,97 EUR.
2. Wydatkami pokrywanymi z kwoty odniesienia określonej w ust. 1 zarządza się zgodnie z procedurami i zasadami mającymi zastosowanie do budżetu Unii.
3. Komisja nadzoruje właściwe zarządzanie wydatkami, o których mowa w ust. 2. W tym celu zawiera niezbędną umowę z UNDP, który działa w imieniu SEESAC. Umowa ta zawiera zobowiązanie SEESAC do zapewnienia, aby wkład Unii był wyeksponowany stosownie do jego wielkości.
4. Komisja podejmuje starania w celu zawarcia umowy, o której mowa w ust. 3, jak najszybciej po wejściu w życie niniejszej decyzji. Informuje Radę o wszelkich związanych z tym trudnościach oraz o dacie zawarcia umowy.

Artykuł 5

1. Wysoki Przedstawiciel składa Radzie sprawozdania z wykonywania niniejszej decyzji na podstawie sześciomiesięcznych sprawozdań przygotowywanych przez SEESAC. Sprawozdania te stanowią dla Rady podstawę do przeprowadzenia oceny.
2. Komisja składa sprawozdania z aspektów finansowych projektu, o którym mowa w art. 1 ust. 1.

Artykuł 6

1. Niniejsza decyzja wchodzi w życie z dniem jej przyjęcia.
2. Niniejsza decyzja wygasa 36 miesięcy po dniu zawarcia umowy, o której mowa w art. 4 ust. 3. Jednakże niniejsza decyzja wygasa sześć miesięcy po dniu jej wejścia w życie, jeśli umowa taka nie zostanie zawarta w tym sześciomiesięcznym okresie.

Sporządzono w Brukseli dnia 15 grudnia 2025 r.

W imieniu Rady
Przewodnicząca
K. KALLAS

ZAŁĄCZNIK

DOKUMENT PROJEKTOWY

PROJEKT DOTYCZĄCY DZIAŁAŃ W ZAKRESIE KONTROLI BSIL W RAMACH REALIZACJI PLANU DZIAŁANIA NA RZECZ TRWAŁEGO ROZWIĄZANIA PROBLEMU NIELEGALNEGO POSIADANIA I NIEWŁAŚCIWEGO WYKORZYSTYWANIA BSIL I BRONI PALNEJ ORAZ AMUNICJI DO NICH, A TAKŻE NIELEGALNEGO HANDLU TAKĄ BRONIĄ I AMUNICJĄ NA BAŁKANACH ZACHODNICH, A TAKŻE DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ROZBROJENIA I KONTROLI ZBROJEŃ W EUROPIE POŁUDNIOWO-WSCHODNIEJ I WSCHODNIEJ**1. Wprowadzenie i cele**

Nielegalna broń palna oraz broń strzelecka i lekka jest nadal źródłem niestabilności i przemocy w Unii Europejskiej, jej bezpośrednim sąsiedztwie, a także innych częściach świata. Dostrzeżono to w strategii UE na rzecz zwalczania nielegalnej broni palnej, broni strzeleckiej i lekkiej oraz amunicji do tych rodzajów broni, w której Bałkany Zachodnie i wschodnie sąsiedztwo wymieniono jako priorytetowe obszary zainteresowania. Ogólnym celem tego działania jest dalsze przyczynianie się do pokoju i bezpieczeństwa w Europie i na świecie poprzez zwalczanie zagrożenia, jakie stanowi nielegalne posiadanie i niewłaściwe wykorzystywanie broni strzeleckiej i lekkiej oraz handel nią, a także zwiększenie stabilności w regionie poprzez pracę w ramach Rady Współpracy Regionalnej oraz we współpracy z innymi odpowiednimi partnerami i inicjatywami międzynarodowymi.

W Europie Południowo-Wschodniej i Wschodniej stale czynione są postępy w zakresie zwalczania nielegalnego posiadania i niewłaściwego wykorzystywania BSiL oraz handlu nią, głównie dzięki wszechstronnemu i długoterminowemu wsparciu ze strony Unii Europejskiej. Niemniej jednak zgodnie z oceną zagrożenia poważną i zorganizowaną przestępczością w Unii Europejskiej z 2025 r. Bałkany Zachodnie nadal są kluczowym źródłem nielegalnej broni palnej przemycaanej do UE⁽¹⁾. Chociaż obecnie nie ma doniesień o nielegalnym handlu bronią palną z Ukrainy, środowisko pokonfliktowe może również stać się istotnym źródłem broni w przyszłości. W związku z tym dalsze wzmocnienie działań w zakresie kontroli BSiL w regionach sąsiadujących z UE (oraz zapewnienie utrzymania dotychczasowych postępów) ma ogromne znaczenie dla bezpieczeństwa UE, a także dla pokoju i bezpieczeństwa na świecie.

W 2018 r., opierając się na regionalnym planie wdrożeniowym w Europie Południowo-Wschodniej dotyczącym zwalczania rozprzestrzeniania i wpływu BSiL, władze Bałkanów Zachodnich zwiększyły swoje zaangażowanie na rzecz sprostania pozostałym wyzwaniom w zakresie nielegalnego posiadania i niewłaściwego wykorzystywania BSiL oraz nielegalnego handlu nią, i podczas szczytu dotyczącego Bałkanów Zachodnich zorganizowanego w Londynie przyjęły plan działania na rzecz trwałego rozwiązania kwestii nielegalnego posiadania i niewłaściwego wykorzystywania broni strzeleckiej i lekkiej i amunicji do nich oraz materiałów wybuchowych, a także nielegalnego handlu taką bronią i amunicją oraz materiałami wybuchowymi na Bałkanach Zachodnich do 2030 r.⁽²⁾ (zwany dalej „planem działania”).⁽³⁾

Plan ten zakłada, że Bałkany Zachodnie będą regionem bezpieczniejszym i będą eksporterem bezpieczeństwa, w którym zostaną wprowadzone kompleksowe i trwałe mechanizmy nadzoru i kontroli, w pełni zharmonizowane ze standardami Unii Europejskiej i innymi standardami międzynarodowymi, po to by identyfikować przypadki nielegalnego posiadania i niewłaściwego wykorzystywania broni palnej, amunicji i materiałów wybuchowych oraz nielegalnego handlu nimi, zapobiegać takim zjawiskom, ścigać je i kontrolować. Centrum Kontroli Broni Strzeleckiej i Lekkiej dla Europy Wschodniej i Południowo-Wschodniej (SEESAC)⁽⁴⁾ poparło opracowanie planu działania i zostało upoważnione przez rządy i UE do koordynowania, monitorowania i wspierania jego realizacji.

Od 2018 r. osiągnięto postęp: jurysdykcje na Bałkanach Zachodnich skonfiskowały ponad 36 000 sztuk broni palnej; dobrowolnie oddano ponad 294 000 sztuk broni palnej; 4 447 sztuk broni palnej zalegalizowano, a 5 064 pozbawiono cech użytkowych. Ponadto zniszczono ponad 67 000 sztuk BSiL. Plan działania przyczynił się również do dalszej harmonizacji prawodawstwa z dorobkiem prawnym UE, tym samym bezpośrednio wspierając aspiracje tych państw do integracji z UE oraz zacieśniając współpracę operacyjną, nie tylko na Bałkanach Zachodnich, ale również z kluczowymi platformami i organami UE, takimi jak Frontex, Europol i EMPACT. Ponadto plan działania przyczynił się do zwiększenia bezpieczeństwa regionalnego i zaufania w niestabilnym środowisku pokonfliktowym, które stanowią fundamenty utrzymania pokoju i rozwoju. Nadal istnieją jednak pewne wyzwania. Na pierwszym etapie wdrażania planu działania na Bałkanach Zachodnich odnotowano 17 798 incydentów związanych z bronią palną, w których zginęło 794 osób, 2 108 zostało rannych, 2 650 było zagrożonych, a 333 popełniło samobójstwo. To, że prawie 50 % wszystkich odnotowanych incydentów stanowiła konfiskata broni, świadczy o proaktywnym podejściu organów ścigania do usuwania broni z obiegu.

⁽¹⁾ Według SEESAC region ten jest nie tylko źródłem, ale również szlakiem tranzytowym i miejscem docelowym nielegalnego handlu bronią palną.

⁽²⁾ Zob.: <https://www.seesac.org/SALW-Control-Roadmap/>

⁽³⁾ Plan działania przedłużono na okres po 2024 r. na posiedzeniu ministrów UE – Bałkany Zachodnie dotyczącym wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych w październiku 2024 r.

⁽⁴⁾ Jako agencja wykonawcza regionalnego planu wdrożeniowego w Europie Południowo-Wschodniej dotyczącego zwalczania rozprzestrzeniania i wpływu BSiL.

Dobre praktyki wdrożone na Bałkanach Zachodnich wpłynęły również na cały region. Dzięki unijnemu finansowaniu i wsparciu ze strony SEESAC Republika Mołdawii poczyniła postępy w zwiększaniu bezpieczeństwa fizycznego i gromadzeniu zapasów dzięki zwiększeniu bezpieczeństwa dwóch magazynów BSiL i czterech magazynów dowodów rzeczowych, zniszczeniu od 2005 r. ponad 13 000 sztuk BSiL oraz ustanowieniu elektronicznego systemu rejestru broni. Podjęto również wysiłki na rzecz wzmocnienia zdolności analitycznych w zakresie dochodzeń dotyczących broni palnej poprzez ustanowienie punktu kontaktowego ds. broni palnej. Ukraina natomiast poczyniła postępy poprzez wzmocnienie wysiłków koordynacyjnych na szczeblu krajowym dzięki ustanowieniu *ośrodka koordynacyjnego ds. zwalczania nielegalnego handlu bronią palną*⁽⁵⁾, rozpoczęcie opracowywania strategii dotyczącej BSiL, wysiłki na rzecz harmonizacji swoich ram prawnych z dorobkiem prawnym UE, a także dzięki wzmocnieniu swoich zdolności za pomocą różnych szkoleń. Przedstawiciele Republiki Mołdawii i Ukrainy regularnie uczestniczą w ułatwianych przez SEESAC procesach współpracy regionalnej w zakresie kontroli BSiL w Europie Południowo-Wschodniej i Wschodniej.

Ponadto plan działania dla Bałkanów Zachodnich, obejmujący jasne ramy monitorowania i mechanizm koordynacji, zainspirował działania na całym świecie, prowadząc do opracowania planu działania dla Karaibów dotyczącego broni palnej oraz planu działania dla Ameryki Środkowej i Republiki Dominikańskiej.

Wpływ planu działania na rzecz kontroli BSiL na Bałkanach Zachodnich oraz jego znaczenie dla współpracy regionalnej i bezpieczeństwa UE zostały dostrzeżone na kilku posiedzeniach wysokiego szczebla, a UE jednoznacznie zobowiązała się do dalszego wspierania jego realizacji.⁽⁶⁾

Nowy etap projektu SEESAC będzie wykorzystywał osiągnięcia na podstawie decyzji Rady (WPZiB) 2018/1788 i 2022/2321 wraz z Instrumentem Pomocy Przedakcesyjnej IPA/2021/425-067 – wsparcie na rzecz intensyfikacji walki z nielegalnym posiadaniem, niewłaściwym wykorzystywaniem i nielegalnym handlem bronią strzelecką i lekką na Bałkanach Zachodnich; wszystkie były realizowane przez SEESAC (ostatnie dwa tracą moc z końcem grudnia 2025 r.). Nowy etap będzie realizowany w uzupełnieniu do decyzji Rady UE (WPZiB) 2024/3006.

Działanie to bezpośrednio przyczyni się do realizacji strategii bezpieczeństwa UE, strategii UE dotyczącej BSiL, planu działania UE w sprawie nielegalnego handlu bronią palną, cyklu polityki unijnej dotyczącej poważnej i zorganizowanej przestępczości (EMPACT – broń palna), Traktatu o handlu bronią, planu działania ONZ na rzecz zapobiegania nielegalnemu handlowi BSiL, zwalczania i eliminowania go we wszystkich aspektach, międzynarodowego instrumentu umożliwiającego śledzenie broni, protokołu ONZ dotyczącego broni palnej, rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1325 (2000) w sprawie kobiet, pokoju i bezpieczeństwa oraz programu działania ONZ na rzecz rozbrojenia, wzmocnionego przez Pakt dla przyszłości, który nadaje nowy impuls polityczny i instytucjonalne wsparcie wielu zobowiązaniom w zakresie rozbrojenia zawartym w pierwotnym programie działań. Działanie to w szczególności jeszcze bardziej zwiększy regionalną współpracę na rzecz zwalczania zagrożeń związanych z rozprzestrzenianiem BSiL i amunicji do tych rodzajów broni. Wyniki projektu bezpośrednio przyczynią się także do realizacji celu zrównoważonego rozwoju nr 16 Agendy 2030 dotyczącego pokoju i sprawiedliwych społeczeństw, w szczególności celu nr 16.1 (znaczące ograniczenie wszelkich form przemocy i odsetka zgonów na całym świecie) i celu nr 16.4 (znaczące ograniczenie nielegalnego przepływu broni), a także celu nr 5 dotyczącego równości płci. Przyczynią się również do realizacji regionalnego planu wdrożeniowego w Europie Południowo-Wschodniej dotyczącego zwalczania rozprzestrzeniania i wpływu BSiL. Działanie będzie realizowane w ramach dokumentu UNDP dotyczącego programu regionalnego dla Europy i Wspólnoty Niepodległych Państw (2026–2029).

2. Wybór agencji wykonawczej i koordynacja działań z innymi właściwymi inicjatywami dotyczącymi finansowania

SEESAC jest wspólną inicjatywą Programu Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (UNDP) i Rady Współpracy Regionalnej (RCC), której głównym źródłem finansowania jest Unia Europejska, i jest centralnym punktem w zakresie działań związanych z BSiL w Europie Południowo-Wschodniej. Jako agencja wykonawcza regionalnego planu wdrożeniowego dotyczącego zwalczania rozprzestrzeniania broni strzeleckiej i lekkiej (BSiL) na Europę Południowo-Wschodnią, SEESAC został upoważniony do koordynowania realizacji działań w zakresie kontroli BSiL, monitorowania postępów oraz zapewniania rządów w regionie wsparcia technicznego, doradczego i w zakresie realizacji projektów w dziedzinie zwalczania nielegalnego posiadania i niewłaściwego wykorzystywania BSiL oraz handlu nią. Odpowiedzialność regionu za działania zapewnią Rada Współpracy Regionalnej oraz Regionalna Grupa Sterująca ds. BSiL, na forach których przedstawiciele wszystkich partnerów z Europy Południowo-Wschodniej przedstawiają wskazówki strategiczne w związku z działaniami SEESAC.

⁽⁵⁾ Pełna nazwa: Coordination Centre for Combating Illicit Trafficking in Firearms, Their Parts and Components and Ammunition (ośrodek koordynacyjny ds. zwalczania nielegalnego handlu bronią palną, jej częściami i komponentami oraz amunicją).

⁽⁶⁾ Przykładowo: szczyt UE – Bałkany Zachodnie 13 grudnia 2023 r., szczyt UE – Bałkany Zachodnie 18 grudnia 2024 r., szczyt w ramach procesu berlińskiego 14 października 2024 r.

SEESAC od 2002 r. współpracuje z krajowymi i międzynarodowymi podmiotami w Europie Południowo-Wschodniej i Wschodniej nad wdrożeniem kompleksowego podejścia do kontroli BSiL dzięki prowadzeniu szerokiego zakresu działań obejmujących: ułatwianie strategicznej i operacyjnej współpracy regionalnej, wspieranie kształtowania polityki i zwiększania zdolności instytucji, kampanie informacyjne i kampanie zbierania BSiL, zarządzanie zapasami, zmniejszanie nadwyżek, poprawa zdolności w zakresie znakowania i śledzenia, zdolności w zakresie wykrywania i ścigania, a także poprawa kontroli wywozu broni. W ten sposób SEESAC zdobył jedyne w swoim rodzaju zdolności i doświadczenie w prowadzeniu na poziomie regionalnym działań obejmujących wiele zainteresowanych stron, z wykorzystaniem wspólnego zaplecza politycznego i gospodarczego partnerów w regionie, zapewniając odpowiedzialność podmiotów na poziomie krajowym i regionalnym oraz długoterminową trwałość działań, a także stał się podstawowym organem w regionie w zakresie kontroli BSiL.

SEESAC nadal utrzymuje dwustronne i wielostronne kanały komunikacji ze wszystkimi właściwymi podmiotami i organizacjami. W tym względzie SEESAC w dalszym ciągu służy jako sekretariat regionalnej grupy sterującej ds. BSiL oraz koordynuje i monitoruje realizację planu działania dla Bałkanów Zachodnich w ścisłej współpracy z UE, Niemcami i Francją. W tym zakresie SEESAC sprawuje także funkcję sekretariatu obejmującego wielu partnerów funduszu powierniczego na rzecz planu działania dla Bałkanów Zachodnich dotyczącego kontroli BSiL.

SEESAC regularnie udziela się na odnośnych forach regionalnych. Również regularnie uczestniczy w posiedzeniach ministrów UE – Bałkany Zachodnie, które dotyczą wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych, spotkaniach organizowanych w ramach procesu berlińskiego oraz w procesie współpracy ministrów obrony Europy Południowo-Wschodniej (SEDM). Nadal utrzymuje rozległą sieć formalnych i nieformalnych partnerstw z organizacjami i inicjatywami takimi jak Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE), Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO) i odpowiednie agencje ONZ, w szczególności UNODA, UNODC, UNIDIR i UNWOMEN, oraz z organizacjami regionalnymi, takimi jak Regionalne Centrum Wspierania Weryfikacji i Wdrażania Kontroli Zbrojeń (RACVIAC). SEESAC regularnie uczestniczy w oengetowskim mechanizmie działań koordynacyjnych w zakresie broni strzeleckiej (CASA), który skupia wszystkie agencje ONZ zajmujące się rozbrojeniem i kontrolą zbrojeń, a także w posiedzeniach koordynujących działania dotyczące BSiL i min, będących nieformalnym mechanizmem koordynacyjnym działań kontrolujących BSiL z udziałem NATO, Unii oraz Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE), a także SEESAC. Ponadto SEESAC regularnie uczestniczy w spotkaniach koordynacyjnych na temat Ukrainy, w spotkaniu koordynacyjnym partnerów międzynarodowych poświęconym wysiłkom na rzecz kontroli BSiL w Ukrainie, wspieranym przez OBWE, oraz w podgrupie sektorowej grupy roboczej ds. egzekwowania prawa zajmującej się zwalczaniem przestępczości i zapewnianiem bezpieczeństwa społeczności w Ukrainie, wspieranej przez misję doradczą UE.

W celu zapewnienia partnerom z Europy Południowo-Wschodniej skuteczniejszych działań informacyjnych i skuteczniejszego wsparcia SEESAC utrzymuje bliskie kontakty z odnośnymi instytucjami unijnymi, głównie z DG do Spraw Wewnętrznych w Komisji oraz z Europolem, a także z prowadzonymi przez Unię inicjatywami, takimi jak EMPACT w odniesieniu do broni palnej oraz Grupa Robocza Europejskich Ekspertów ds. Broni Palnej (EFE).

SEESAC jako pierwszy zastosował podejście oparte na radzeniu sobie ze wspólnymi problemami dzięki inicjatywom regionalnym, co dało w Europie Południowo-Wschodniej i Wschodniej znakomite rezultaty nie tylko z powodu wynikłego z tego dzielenia się kluczowymi informacjami i propagowania zdrowego współzawodnictwa regionalnego, ale także z uwagi na fakt, że pomaga osiągać stałe i dające się łatwo zmierzyć rezultaty na szczeblu krajowym i regionalnym dzięki zastosowaniu metody całościowego wdrażania. Organizowanie corocznych posiedzeń RSG oraz udział SEESAC we wszystkich właściwych procesach i inicjatywach zapewnia terminową i uczciwą wymianę informacji, dobrą orientację sytuacyjną i perspektywę, konieczne, by umożliwić wdrażanie działań bez ich powielania, zgodnie z obecnymi potrzebami rządów i regionów oraz z rozwijającymi się tendencjami.

SEESAC opiera swoje działania na potrzebach wyrażonych przez partnerów, na zebranych danych podstawowych i na ocenach potrzeb oraz zapewnia zatwierdzanie działań i polityczne poparcie przez podmioty krajowe jako warunek wstępny działań. Oprócz tego wszystkie starania wspierają prowadzone przez Unię procesy oraz odpowiadają unijnym normom i kryteriom. SEESAC wdrożył bardzo skutecznie poprzednie projekty finansowane przez Unię, zapewniając zrównoważone wyniki projektu dzięki rozwijaniu i wspieraniu u partnerów poczucia sprawczości w odniesieniu do projektów i działań oraz propagowaniu – na poziomie regionalnym – koordynacji, wymiany doświadczeń i optymalnych rozwiązań oraz badań regionalnych. Jego wiedza na temat BSiL oraz pogłębiona znajomość kwestii regionalnych i właściwych podmiotów czyni z SEESAC najlepszego partnera do realizacji tego konkretnego działania.

SEESAC będzie nadal działać w powiązaniu z bieżącymi staraniami w zakresie pomocy międzynarodowej realizowanymi w ramach ONZ, w szczególności z wielostronnym funduszem powierniczym na rzecz planu działania na rzecz kontroli BSiL dla Bałkanów Zachodnich. Ten obejmujący wielu partnerów fundusz powierniczy w ramach planu działania jest kluczowym mechanizmem finansowania wspierającym realizację tego planu. Został utworzony w marcu 2019 r. przez UNDP i UNODC jako uczestniczące organizacje z ramienia ONZ, by zapewnić koordynowane przez darczyńców i jurysdykcje podejście do finansowania realizacji planu działania. Wzmacnia on koordynację, planowanie i komunikację między wszystkimi partnerami, wspiera współpracę i zmniejsza ryzyko dla rządów i podmiotów finansujących dzięki kompleksowemu systemowi zarządzania opartemu na analizie ryzyka i na wynikach. Fundusz powierniczy korzystał z solidnej współpracy z Niemcami i Francją jako inicjatorami planu działania; do państw tych dołączyły Zjednoczone Królestwo, Szwecja, Norwegia i Niderlandy. Fundusz powierniczy zgromadził wkłady w wysokości około 30 mln USD. SEESAC w ramach UNDP funkcjonuje jako sekretariat funduszu powierniczego i odpowiada za ogólną koordynację i monitorowanie tego funduszu, zapewniając mu wsparcie techniczne, w zakresie zarządzania, planowania i programowania. Do września 2025 r. fundusz powierniczy wsparł 25 projektów realizowanych przez uczestniczące organizacje w ramach ONZ; 16 z tych projektów zostało już zakończonych, a dziewięć jest w trakcie realizacji.

Prace SEESAC uzupełnia również OBWE poprzez wdrożenie DECYZJI RADY (WPZiB) 2024/3097 w sprawie wsparcia kompleksowego programu wspierania wysiłków na rzecz zapobiegania nielegalnemu handlowi bronią strzelecką i lekką i amunicją konwencjonalną oraz zwalczania tego handlu w Europie Południowo-Wschodniej oraz poprzez wdrożenie DECYZJI RADY (WPZiB) 2024/3003 w sprawie wsparcia wzmocnienia zdolności organów ukraińskich w zakresie zapobiegania nielegalnemu handlowi bronią, amunicją i materiałami wybuchowymi oraz zwalczania tego procederu.

Inne wspierane przez Unię działania w Europie Południowo-Wschodniej i Wschodniej, przede wszystkim działania Europolu, Fronteksu i Interpolu, oraz plany działań operacyjnych EMPACT dotyczące broni palnej, są regularnie konsultowane z SEESAC w celu zapewnienia komplementarności działań, ich adekwatności i terminowości interwencji.

3. Opis projektu

Nowy etap projektu SEESAC będzie wykorzystywał osiągnięcia w ramach projektów realizowanych na podstawie decyzji Rady UE (WPZiB) 2018/1788 i (WPZiB) 2022/2321, a także w ramach finansowanego przez Komisję projektu realizowanego za pośrednictwem IPA/2021/425-067 „Wsparcie na rzecz skuteczniejszego zwalczania nielegalnego posiadania i niewłaściwego wykorzystywania broni strzeleckiej i lekkiej oraz handlu nią na Bałkanach Zachodnich”. Wszystkie te trzy projekty były realizowane przez SEESAC. Dwa ostatnie z nich wygasną do końca grudnia 2025 r. Nowy etap projektu SEESAC będzie ponadto realizowany jako uzupełnienie bieżącego projektu na podstawie decyzji Rady UE (WPZiB) 2024/3006.

Skoncentruje się on na czterech głównych obszarach, przy utrzymaniu całościowego podejścia do radzenia sobie z zagrożeniem, jakie stwarza BSiL w regionie. Te obszary dotyczą poziomu strategicznego/politycznego, a także aspektów operacyjnych, zatem bezpośrednio wspierają wszystkie poziomy kontroli BSiL, koncentrując się na koordynacji podejścia regionalnego i na monitorowaniu realizacji planu działania, na poprawie wymiany wiedzy i współpracy międzyregionalnej w zakresie kontroli BSiL oraz na wzmacnianiu zdolności organów ścigania w Mołdawii i Ukrainie do zwalczania nielegalnego posiadania, niewłaściwego wykorzystywania i nielegalnego handlu BSiL, a także na wzmacnianiu zdolności organów na Bałkanach Zachodnich, głównie organów ścigania i organów celnych na Bałkanach Zachodnich, w celu zwalczania nielegalnego handlu.

Wyniki tego projektu to w szczególności:

- skoordynowana realizacja i monitorowanie realizacji Planu działania na rzecz trwałego rozwiązania kwestii nielegalnego posiadania i niewłaściwego wykorzystywania broni strzeleckiej i lekkiej oraz amunicji do nich oraz materiałów wybuchowych, a także nielegalnego handlu taką bronią i amunicją oraz materiałami wybuchowymi na Bałkanach Zachodnich do 2030 r.;
- wzmocnienie – na poziomie międzyregionalnym – współpracy, zarządzania wiedzą i dzielenia się informacjami w zakresie kontroli zbrojeń;
- zwiększenie zdolności organów ścigania w Mołdawii i Ukrainie do zwalczania nielegalnego handlu bronią palną, amunicją i materiałami wybuchowymi, ich niewłaściwego wykorzystywania i nielegalnego posiadania;
- zwiększenie zdolności organów ścigania i służb celnych Bałkanów Zachodnich w zakresie zwalczania nielegalnego handlu.

Strategia projektu opiera się na wyjątkowym stosowanym w ramach SEESAC podejściu do wspierania zaufania i współpracy w regionie, co jest wstępnym warunkiem osiągnięcia konkretnych i wymiernych zmian. W szczególności, na poziomie regionalnym, poszczególne procesy współpracy ułatwane przez SEESAC, angażujące zarówno decydentów politycznych, jak i praktyków działających na poziomie operacyjnym, były bazą podejścia zapewniającego otoczenie cechujące się współzawodnictwem i sprzyjające przekazywaniu wiedzy, wymianie wiedzy specjalistycznej i dzieleniu się informacjami. Pozwoliło to nie tylko na zwiększenie zdolności w tym regionie, ale, co ważniejsze, na budowanie zaufania i rozwijanie bezpośredniej współpracy między instytucjami a niezależnymi ekspertami, co – prócz innych czynników – pomogło opracować i realizować plan działania. Projekt ten będzie w dalszym ciągu wspierać współpracę regionalną oraz odpowiedzialność lokalną będące kluczowymi czynnikami umożliwiającymi osiągnięcie wymiernych rezultatów.

3.1. Koordynacja realizacji planu działania na rzecz trwałego rozwiązania kwestii nielegalnego posiadania i niewłaściwego wykorzystywania broni strzeleckiej i lekkiej i amunicji do nich oraz materiałów wybuchowych, a także nielegalnego handlu taką bronią i amunicją oraz materiałami wybuchowymi na Bałkanach Zachodnich do 2030 r.

Cel

Zapewnienie skutecznej koordynacji i monitorowania realizacji planu działania.

Opis

W oparciu o decyzje WPZiB/2018/1788 i WPZiB/2022/2321 komponent ten zapewni koordynację i monitorowanie realizacji drugiego etapu planu działania (2025–2030). W odniesieniu do drugiego etapu realizacji planu działania został zmieniony w drodze posiedzeń konsultacyjnych komisji ds. broni strzeleckiej i lekkiej w regionie w latach 2023 i 2024, co zapewniło odpowiedzialność regionalną i trwałość wyników. W konsultacjach uczestniczyli darczyńcy, partnerzy regionalni i międzynarodowi, a także przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego. Zmieniony tekst planu działania został zatwierdzony przez ministrów spraw wewnętrznych z Bałkanów Zachodnich podczas forum ministerialnego UE – Bałkany Zachodnie poświęconego wymiarowi sprawiedliwości i sprawom wewnętrznym, które odbyło się w październiku 2024 r.

Plan działania nadal dopełnia istniejące działania Unii mające na celu zwalczanie nielegalnego posiadania i niewłaściwego wykorzystywania BSIL oraz handlu nią, w szczególności strategię UE dotyczącą BSIL, plan działania UE w sprawie nielegalnego handlu bronią palną, który objął plan działania dotyczący Bałkanów Zachodnich, oraz prace w regionie w ramach EMPACT. Plan działania świadczy o osiągniętym wśród wszystkich zainteresowanych stron w regionie konsensusie dotyczącym bieżących wyzwań, ogólnych celów, które należy zrealizować, oraz harmonogramu działań, które należy podjąć. Zapewnia on ogólną platformę służącą realizacji wspólnie uzgodnionych kluczowych wskaźników efektywności na szczeblu strategicznym, politycznym i operacyjnym.

Odnośnie do pierwszego etapu realizacji planu działania opublikowano trzynaście sprawozdań z postępów prac, zapewniających wymierne i aktualne informacje o postępach w realizacji planu działania. Oprócz tego przeprowadzane dwa razy w roku lokalne i regionalne spotkania koordynacyjne zapewniły wzorcowe podejście polegające na rozdzieleniu wysiłków i zasobów pomiędzy organy, darczyńców i realizujących plan partnerów.

Konkretnie prace w ramach tego komponentu będą nadal zapewniać koordynację i monitorowanie realizacji planu działania poprzez:

- zapewnianie wsparcia technicznego i wsparcia ze strony ekspertów na rzecz koordynacji planu działania; wsparcie to obejmuje regionalne spotkania koordynacyjne skupiające się na podsumowaniu postępów i wymianie informacji;
- zapewnianie wsparcia technicznego i wsparcia ze strony ekspertów na rzecz lokalnych spotkań koordynacyjnych poświęconych planowi działania monitorujących realizację planów działania partnerów;
- opracowywanie półrocznych sprawozdań z monitorowania i oceny dokumentujących postępy, wyzwania i potrzeby w zakresie realizacji planu działania, w oparciu o wspólnie uzgodnione kluczowe wskaźniki efektywności;
- śródkresowy przegląd realizacji planu działania;
- związane z planem działania akcje informacyjne i służące wyeksponowaniu (w tym prowadzenie platformy internetowej, udział zainteresowanych stron i podnoszenie świadomości).

Wyniki/wskaźniki realizacji projektu:

- zorganizowanie maksymalnie trzech regionalnych spotkań koordynacyjnych dotyczących planu działania;
- podsumowanie poczynionych postępów, ułatwienie wymiany informacji, transferu wiedzy i standaryzacji;

- zorganizowanie lokalnych spotkań koordynacyjnych (w sumie nie więcej niż 36);
- opracowanie półrocznych regionalnych sprawozdań z monitorowania (nie więcej niż 6);
- śródkresowy przegląd planu działania;
- prowadzenie platformy internetowej w celu zapewnienia odpowiedniego rozpowszechniania informacji i wyeksponowania planu działania.

3.2. Przyczynienie się do poprawy – na poziomie międzyregionalnym – współpracy, wymiany wiedzy i dzielenia się informacjami w zakresie kontroli zbrojeń

Cel

W ramach tego komponentu zostanie ułatwiona międzyregionalna wymiana informacji, wymiana wiedzy, powielanie dobrych praktyk i doświadczeń uzyskanych w wyniku udzielania porad technicznych oraz organizacji spotkań, warsztatów i wizyt studyjnych.

Opis

Przez ostatnie dwie dekady państwa Europy Południowo-Wschodniej realizują kompleksowe regionalne podejście do kontroli BSiL, obejmujące wszystkie obszary funkcjonalne tej kontroli. Region ten zajmował wiodącą pozycję, jeżeli chodzi o innowacyjne rozwiązania dotyczące kontroli BSiL, które inspirowały do działania i które powielano w innych częściach świata. Opracowane przez SEESAC w 2006 r. regionalne normy i wytyczne dotyczące mikro-rozbrojenia, mające na celu standaryzowanie procedur, praktyk i norm kontroli BSiL na szczeblu operacyjnym, wpłynęły na opracowanie międzynarodowych standardów kontroli broni strzeleckiej, które następnie przekształcono w modułowe kompendium na temat wdrażania kontroli broni strzeleckiej (MOSAIC). Ponadto plan działania dla Bałkanów Zachodnich został wskazany przez liczne zainteresowane strony jako jedno z najbardziej udanych działań regionalnych służących kontroli BSiL na świecie. Sekretarz generalny ONZ w swoim sprawozdaniu dotyczącym kontroli BSiL sporządzonym dla Rady Bezpieczeństwa określił ten plan jako pozytywny przykład i w swoim Programie na rzecz pokoju wezwał do opracowywania i dalszego rozwijania takich planów działania.

Ten plan działania, wraz z należącym do niego mechanizmem koordynacji i monitorowania, odtworzono na Karaibach, w Ameryce Środkowej i w Republice Dominikańskiej; został on także wkomponowany do planu działania UE w sprawie nielegalnego handlu bronią palną. SEESAC wsparł opracowanie pierwszej strategii kontroli BSiL w Republice Kirgiskiej i ułatwił międzyregionalną wymianę wiedzy poprzez wizyty studyjne z Republiką Kirgiskiej, Kambodży i Hondurasu na Bałkanach Zachodnich, aby delegacje mogły korzystać z najlepszych praktyk stworzonych na Bałkanach Zachodnich i dzielić się swoimi doświadczeniami w zakresie kontroli BSiL.

Ponadto UE odtwarza również prowadzoną przez SEESAC platformę służącą monitorowaniu przypadków przemocy zbrojnej – innowacyjną platformę internetową gromadzącą dane i zapewniającą szczegółowe informacje oraz wizualizację danych na temat incydentów z wykorzystaniem broni palnej w całej Europie Południowo-Wschodniej. Europa Południowo-Wschodnia toruje także drogę do praktycznego uwzględnienia aspektów płci w kontroli BSiL. O postępach poczynionych w uruchamianiu punktów kontaktowych ds. broni palnej w Europie Południowo-Wschodniej regularnie informuje się takie punkty kontaktowe w państwach członkowskich UE na wspólnych spotkaniach.

Większość wspomnianych praktyk opracowano i uruchomiono w ramach wdrażania decyzji Rady UE wspierających starania SEESAC w zakresie rozbrojenia i kontroli zbrojeń w Europie Południowo-Wschodniej przez ostatnie dwadzieścia lat.

Komponent ten będzie dalej ułatwiał wymianę informacji, wymianę wiedzy, powielanie dobrych praktyk i zdobytych doświadczeń między regionami.

Cele te będą realizowane poprzez:

- zapewnianie wsparcia technicznego i doradztwa;
- organizowanie spotkań, warsztatów i wizyt studyjnych.

Wyniki/wskaźniki realizacji projektu:

- zapewnione wsparcie techniczne i doradztwo;
- zorganizowane spotkania, warsztaty lub wizyty studyjne.

3.3. Zwiększenie zdolności organów ścigania w Mołdawii i Ukrainie do zwalczania nielegalnego handlu bronią palną, amunicją i materiałami wybuchowymi, ich niewłaściwego wykorzystywania i nielegalnego posiadania

Cel

Zmniejszenie zagrożenia nielegalnym handlem bronią palną przez zwiększenie zdolności organów ścigania, w tym straży granicznej, przez doradztwo i pomoc techniczną oparte na rozpoznanych potrzebach.

Opis

Komponent ten opiera się na wcześniejszym wsparciu SEESAC dla Republiki Mołdawii i dla Ukrainy. Przedstawiciele obu krajów uczestniczą w procesach współpracy regionalnej, które SEESAC ułatwia na poziomie strategicznym i operacyjnym, i wnoszą w nie wkład. Transfer zdobytej wiedzy i doświadczeń oraz najlepszych praktyk opracowanych na Bałkanach Zachodnich od 2001 r. jest szczególnie cenny w kontekście trwającej wojny w Ukrainie.

Przedstawiciele mołdawskich i ukraińskich instytucji regularnie uczestniczą w posiedzeniach komisji ds. BSiL oraz odpowiednich instytucji w Europie Południowo-Wschodniej i Wschodniej, a także w posiedzeniach sieci ekspertów ds. broni palnej w krajach Europy Południowo-Wschodniej, a zatem skorzystali z wymiany informacji i regionalnej wymiany wiedzy na szczeblach strategicznym i operacyjnym. Skorzystali oni również z działań na rzecz budowania zdolności regionu, takich jak działania dotyczące harmonizacji prawodawstwa z dorobkiem prawnym UE, dochodzeń internetowych i zwalczania nielegalnego handlu bronią w darknetcie.

SEESAC wspiera również ukierunkowane środki kontroli BSiL na szczeblu krajowym. Udzielono wsparcia doradczego Ukrainie w zakresie ustanowienia ośrodka koordynacyjnego ds. zwalczania nielegalnego handlu bronią palną podległego Ministerstwu Spraw Wewnętrznych, stworzenia krajowych ram prawnych dotyczących kontroli BSiL oraz opracowania krajowej strategii zapobiegania nielegalnemu handlowi BSiL i zwalczania go. Przeprowadzono dostosowane do potrzeb szkolenia w celu zwiększenia zdolności dochodzeniowych organów ścigania.

SEESAC wspiera również ukierunkowane środki kontroli BSiL w Republice Mołdawii. Przez ostatnie dwie dekady działania te obejmowały środki dotyczące bezpieczeństwa fizycznego i zarządzania zapasami, w tym niszczenie BSiL i podnoszenie poziomu bezpieczeństwa przechowywania broni i amunicji, a także magazyny dowodów rzeczowych. Zapewniono także wsparcie dotyczące znakowania, prowadzenia ewidencji i śledzenia; nabyto urządzenie do znakowania i zorganizowano szkolenie na temat użytkowania tego urządzenia; zapewniono także wsparcie dla utworzenia systemu rejestracji broni. SEESAC zapewnił także początkowe wsparcie techniczne i doradcze w utworzeniu punktu kontaktowego ds. broni palnej. Ponadto wspierano działania podnoszące świadomość na temat zagrożeń związanych z niewłaściwym wykorzystywaniem i nielegalnym posiadaniem broni palnej. Zapewniono również wsparcie dla ustanowienia krajowej komisji ds. BSiL; wspierano gromadzenie danych w celu lepszego zrozumienia niedociągnięć w kontrolowaniu BSiL, co doprowadziło do opublikowania badania dotyczącego BSiL w Republice Mołdawii, natomiast aktualne informacje na temat incydentów związanych z bronią palną są udostępniane za pośrednictwem platformy monitorowania przemocy zbrojnej. SEESAC zapewnił również wsparcie na rzecz opracowania krajowego programu kontroli BSiL na lata 2026–2030. Po przeprowadzeniu szczegółowej oceny potrzeb policji kryminalnej udzielono wsparcia na rzecz opracowania standardowych procedur operacyjnych, szkoleń i sprzętu w celu zwiększenia zdolności dochodzeniowych.

Komponent ten jeszcze bardziej wzmocni zdolności instytucji w Republice Mołdawii i w Ukrainie w zakresie zwalczania nielegalnego posiadania i niewłaściwego wykorzystywania broni palnej, amunicji i materiałów wybuchowych oraz nielegalnego handlu nimi, w oparciu o oceny potrzeb i zgodnie z najlepszymi praktykami międzynarodowymi.

Cele te będą realizowane poprzez:

- zapewnienie wsparcia doradczego, pomocy technicznej, szkoleń, sprzętu dla organów ścigania w zakresie zwalczania nielegalnego handlu bronią w Republice Mołdawii i w Ukrainie;
- wspieranie uczestnictwa w wyspecjalizowanych regionalnych platformach ds. kontroli BSiL.

Wyniki/wskaźniki realizacji projektu:

- zapewnione wsparcie doradcze i techniczne;
- nabycie sprzętu do zwalczania nielegalnego handlu bronią;
- realizacja działań w zakresie rozwoju zdolności;
- planowana i ukończona modernizacja systemu bezpieczeństwa jednego magazynu BSiL w Republice Mołdawii.

3.4. Zwiększenie zdolności organów ścigania i służb celnych Bałkanów Zachodnich w zakresie zwalczania nielegalnego handlu

Cel

Zmniejszenie zagrożenia nielegalnym handlem bronią palną poprzez zwiększenie zdolności służb celnych Bałkanów Zachodnich w zakresie zwalczania nielegalnego handlu.

Opis

W 2024 r. SEESAC zakończyło pierwszą ogólnoregionalną ocenę potrzeb administracji celnych na Bałkanach Zachodnich, aby przyjrzeć się ich zdolnościom do zwalczania nielegalnego handlu bronią palną. Ocenę przeprowadzono z wykorzystaniem metodyki opracowanej i stosowanej wcześniej przez SEESAC w odniesieniu do straży granicznej i policji kryminalnej, obejmującej wszystkie istotne aspekty, w tym prawodawstwo, zdolności administracyjne i instytucjonalne, potrzeby szkoleniowe i wyposażenie techniczne.

Misje oceniające przeprowadzono we wszystkich sześciu jurysdykcjach, a ich wynikiem były wszechstronne sprawozdania zatwierdzone przez władze. Stanowią one podstawę ukierunkowanego wsparcia, zapewniając systematyczne włączanie organów celnych w regionalne i unijne działania w zakresie kontroli broni palnej. Wzmocnienie zdolności służb celnych jest konieczne, aby umożliwić skoordynowaną, transgraniczną reakcję wraz ze strażą graniczną, zgodnie ze standardami UE w zakresie zintegrowanego zarządzania granicami i planem działania dotyczącym BSiL na Bałkanach Zachodnich, a tym samym wzmocnić zbiorową zdolność regionu do zwalczania nielegalnego handlu bronią palną.

Do tej pory administracje celne w większości jurysdykcji nie korzystały z systematycznego rozwoju zdolności w zakresie wykrywania broni palnej, istotnych komponentów, amunicji i materiałów wybuchowych na przejściach granicznych. Luka ta ma kluczowe znaczenie, ponieważ skuteczna kontrola broni palnej wymaga wspólnej i skoordynowanej reakcji zarówno ze strony straży granicznej, jak i organów celnych. Chociaż służby straży granicznej i policji kryminalnej były wspierane na mocy decyzji Rady UE (2018/1788 i 2019/2111) realizowanych przez SEESAC, w dużej mierze brakowało porównywalnego wsparcia dostosowanego do potrzeb organów celnych – poza udziałem w procesach regionalnych. W oparciu o zdobyte doświadczenia i najlepsze praktyki stosowane w odniesieniu do straży granicznej i policji kryminalnej przewidziano podobne podejście w odniesieniu do organów celnych.

Na mocy decyzji Rady UE 2024/3006 SEESAC rozpoczął już działania w zakresie budowania zdolności, wspierając opracowywanie standardowych procedur operacyjnych dla każdej administracji celnej na Bałkanach Zachodnich. Ponadto do końca 2025 r. we wszystkich jurysdykcjach odbędą się ukierunkowane szkolenia. W ocenach potrzeb jako jedną z kluczowych luk wskazano brak specjalistycznego sprzętu. Luka ta w ramach przedmiotowego projektu zostanie wyeliminowana.

Ten cel zostanie osiągnięty dzięki:

- zakupowi i dostawie specjalistycznego sprzętu dla organów celnych.

Wyniki/wskaźniki realizacji projektu:

- dostarczony sprzęt.

4. Beneficjenci

Bezpośrednimi beneficjentami projektu będą instytucje odpowiedzialne za kontrolę BSiL w krajach Europy Południowo-Wschodniej i Wschodniej. Organy odpowiedzialne za sprawy wewnętrzne, służby policyjne, straż graniczna i organy celne Albanii, Bośni i Hercegowiny, Czarnogóry, Kosowa, Macedonii Północnej, Republiki Mołdawii, Serbii i Ukrainy skorzystają ze wsparcia doradczego, działań koordynacyjnych i monitorujących lub z rozwijania zdolności, poszerzania wiedzy, ulepszonych procedur i racjonalnego pod względem kosztów sprzętu specjalistycznego niezbędnego do osiągania postępów strategicznych, operacyjnych i technicznych w zakresie kontroli BSiL. Proponowane działania są w pełni zgodne z *regionalnym planem wdrożeniowym w Europie Południowo-Wschodniej dotyczącym zwalczania rozprzestrzeniania i wpływu BSiL* oraz planem działania dla Bałkanów Zachodnich, a także z priorytetami partnerów w zakresie kontroli BSiL. Ludność krajów Europy Południowo-Wschodniej, Europy Wschodniej i Unii zagrożona nielegalnym posiadaniem i niewłaściwym wykorzystywaniem oraz rozprzestrzenianiem BSiL odniesie pośrednie korzyści z projektu.

5. Wyeksponowanie działań Unii

SEESAC podejmuje wszystkie działania konieczne do wyeksponowania wsparcia finansowego ze strony Unii Europejskiej. Działania takie będą realizowane w pełnej zgodności z wymogami dotyczącymi informowania o działaniach zewnętrznych Unii Europejskiej i ich eksponowania (2018), a także ze zaktualizowanymi wytycznymi dotyczącymi informowania o UE i jej eksponowania (wytycznymi dotyczącymi działań zewnętrznych z 2022 r.).

6. Okres obowiązywania

Na podstawie doświadczeń z realizacji decyzji Rady 2002/842/WPZiB, 2010/179/WPZiB, 2013/730/WPZiB, 2016/2356/WPZiB, 2018/1788/WPZiB i 2022/2321/WPZiB i z uwzględnieniem regionalnego zakresu projektu, liczby beneficjentów oraz liczby i stopnia złożoności planowanych działań, czas realizacji projektu wyznaczono na 36 miesięcy.

7. Warunki ogólne

Techniczną realizację niniejszego działania powierzono UNDP, działającemu w imieniu SEESAC, regionalnej inicjatywie działającej na mocy mandatu UNDP i Radzie Współpracy Regionalnej (RCC). SEESAC – jako agencja wykonawcza regionalnego planu wdrożeniowego dotyczącego zwalczania rozprzestrzeniania BSiL – stanowi centralny punkt w odniesieniu do wszystkich kwestii związanych z BSiL w Europie Południowo-Wschodniej i Wschodniej, w tym ułatwiania koordynacji wdrażania regionalnego planu działania. UNDP, działając w imieniu SEESAC, będzie ogólnie odpowiedzialny za realizowanie działań projektu i rozliczony z jego wdrożenia. Czas trwania projektu wynosi trzy lata (36 miesięcy).

8. Partnerzy

SEESAC będzie bezpośrednio realizował to działanie w ścisłej współpracy z komisjami ds. BSiL oraz właściwymi organami zajmującymi się sprawami wewnętrznymi w Albanii, Bośni i Hercegowinie, Czarnogórze, Kosowie, Macedonii Północnej, Republice Mołdawii, Serbii i Ukrainie. Inne instytucje będą ściśle zaangażowane w realizację projektu zgodnie z ustalonym wielostronnym całościowym podejściem do kontroli BSiL.

9. Sprawozdania

Sprawozdania, opisowe i finansowe, powinny obejmować całość działania opisanego w odpowiedniej umowie dotyczącej konkretnego wkładu oraz w załączonym do niej budżecie, niezależnie do tego, czy to działanie jest w całości finansowane przez Komisję, czy też jest przez nią współfinansowane. Co kwartał należy przedstawiać opisowe sprawozdanie z postępów prac, by rejestrować i monitorować postępy w osiągnięciu kluczowych wyników.